

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתסט

ערב שבת קודש

פרשת צו / זכור

י"ב באדר ב' ה'תשע"א

יוצא לאור עלידי

מכון ליובאוויטש שעליד

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ב באדר-שני ה'תשע"א – י"ט באדר-שני ה'תשע"א

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ב באדר-שני	הלי עדות פרק כ-כב.	הלי שאר אבות הטומאות פרק יח.	מ"ע קפ.
ש"ק	י"ג באדר-שני	הלי ממרים.. בפרקים אלו.	פרק יט.	מ"ע קעד. מל"ת שיב. שיג. שיד.
א'	י"ד באדר-שני	פרק ד-ו.	פרק כ.	מל"ת שיח. שיט. מ"ע רי. ריא.
ב'	ט"ו באדר-שני	פרק ז. הלי אבל.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הלי טומאת אוכלין.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת קצה. מ"ע לו.
ג'	ט"ז באדר-שני	פרק ג-ה.	פרק ב.	מל"ת קסח.
ד'	י"ז באדר-שני	פרק ו-ח.	פרק ג.	מל"ת קסז.
ה'	י"ח באדר-שני	פרק ט-יא.	פרק ד.	מל"ת קסו.
ו'	י"ט באדר-שני	פרק יב-יד.	פרק ה.	מל"ת קסו.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**		זמן זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	72 ד'	120 ד'						
ו', י"ב באדר ב'	4.36	3.49	5.55	8.47	11.49	12.19	5.50.2	6.14
ש"ק, י"ג באדר ב'	4.35	3.47	5.54	8.46	11.49	12.19	5.50.9	6.15
א', י"ד באדר ב'	4.34	3.46	5.53	8.45	11.49	12.19	5.51.5	6.16
ב', ט"ו באדר ב'	4.32	3.44	5.51	8.44	11.48	12.19	5.52.3	6.16
ג', ט"ז באדר ב'	4.31	3.43	5.50	8.44	11.48	12.19	5.52.9	6.17
ד', י"ז באדר ב'	4.30	3.41	5.49	8.43	11.48	12.18	5.53.6	6.18
ה', י"ח באדר ב'	4.28	3.40	5.47	8.42	11.48	12.18	5.54.3	6.18
ו', י"ט באדר ב'	4.27	3.38	5.46	8.41	11.47	12.18	5.55.0	6.19

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו ('סדר הכנסת שבת') מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ
צו / זכור	6:26	5:13	6:28	5:28	6:27	5:19	6:28	5:31
שמיני / פרה	6:31	5:18	6:33	5:33	6:33	5:24	6:33	5:35

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מ"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

פורים נותן כוח גם למי שנתפס ב'קליפת עמלק'

למי מכוונת המגילה במילים "וכל הנלווים עליהם", ומה הדמיון בין עבד כנעני לעמלק בעבודת האדם? • אף שהוא מבין בשכל את התועלת הגשמית והרוחנית שבקיום התורה ומצוותיה, בכל-זאת צועק שנוח לו בהפקר, ואף מתאמץ לקרר אחרים • בפורים ניתן הכוח להיות מ"הנלווים עליהם", שעושה לא בכוחו אלא מצד מציאותו של האדון • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

סופרים, "ומנהג אבותינו תורה היא"²), יהיה אצלו נוגע בנפש ("עמוד על נפשם"), שנוגע לחיבור של עצם הנשמה עם עצמות ומהות אין-סוף ברוך-הוא.

ולא עוד אלא שאפילו במעמד ומצב של העלם והסתר, כבימי הפורים, שהיה אז מעמד ומצב של "אנכי³ הסתר אסתיר פני ביום ההוא"⁴ [כידוע⁵ הדיוק שהלשון "ביום ההוא" כשלעצמו הוא לשון העלם, ו"ביום) ההוא" גופא הוא באופן של "הסתר", ולא די בפעם אחת, אלא "הסתר אסתיר" ב' פעמים] - גם אז עומד הוא במסירת נפש, "עמוד על נפשם", ועל-ידי זה שוכרים ומבטלים (מ'ברעכט-דורך") כל ההעלמות וההסתרים.

א. דובר לעיל אודות מסירת הנפש של ימי הפורים, שאף שהיתה להם אפשרות להינצל מגזירת המן, אילו היו כופרים (היפך עניין "יהודי") ח"ו, שהרי הגזירה היתה על היהודים דווקא, מכל מקום, לא עלתה על דעתם מחשבת חוץ לעבור על זה אפילו "לפנים", ומסרו נפשם על אחדותו יתברך. ועל זה נאמר¹ ש"ימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יוסף מזרעם" - שבכל הזמנים ובכל המקומות ובכל מעמד ומצב צריכה להיות אצל כל אחד ואחד מישראל השייכות לפורים (שיש לו שייכות לפורים ויש לפורים שייכות אליו), שמתבטאת בתנועת המסירות נפש.

ולהוסיף, שפורים הוא יום חול שמותר בעשיית מלאכה, שבוה מרומז שגם כאשר התורה נותנת רשות לעסוק ב"עובדין דחול", והוא עוסק בכך, תובעים ממנו באותה שעה את עניין "ונהפוך הוא", "נקהלו ועמוד על נפשם" - שכל עניין של יהדות, תורה ומצוותיה (אפילו דקדוק קל של דברי

(2) תוד"ה נפסל - מנחות כ, ב. ועוד.
 (3) לשון הכתוב - וילך לא, יח. ודרשו חז"ל (חולין קלט, ב) "אסתר מן התורה מניין, שנאמר ואנכי הסתר אסתיר". וראה סה"מ מלוקט ח"ד ע' קפג ואילך. וש"נ.
 (4) ראה חגיגה ה, א: "כי מטי להאי קרא, בכי, והי' כי תמצאן אותו רעות רבות וצרות" (שם, כא - בהמשך העניין).
 (5) ראה תו"א מג"א צד, ד. מאמרי אדהאמ"צ נ"ך (אסתר) ס"ע תטו ואילך.

(1) אסתר ט, כח.

ב. אמנם, ישנם כאלה שטוענים שמצד כמה סיבות נמצאים הם במעמד ומצב של "עבדא בהפקירא ניחא ליה"⁶:

בדרושי חסידות⁷ מבואר בארוכה פרטי החילוקים דאמה העבריה, עבד עברי, ועבד כנעני, בעבודת האדם. ומבואר שם, שענינו של "עבד כנעני" הוא (כדברי הגמרא)⁸ "ש'עבדא בהפקירא ניחא ליה", היינו, שמצד עצמו הרי הוא במעמד ומצב של הפקר ופריקת-עול – שזהו היפך בתכלית מתנועת המסירות נפש, שעניינה ביטול שלמעלה מטעם ורעת, וההיפך מזה הוא עניין פריקת-עול שלמטה מטעם ורעת.

כלומר: גם כאשר מסבירים לו על-פי שכל, ולא עוד אלא שהוא בעצמו מבין בשכלו, שצריך לקיים תורה ומצוות, ויש לו ראיות מחייו והנהגתו שרואה בעיניו בשר אופן ההנהגה מלמעלה שקיום התורה ומצוות נוגע לטובתו הגשמית ("בשעת מ'האלט זיך ביי תורה ומצוות איז פשוט בעסער בגשמיות"), כך, שעל-פי טעם ורעת מבין בעצמו שצריך להיות "אהבתי את אדוני", כיון שעל-ידי זה יש לו "את אשתי ואת בניי"⁹, בני חיי ומוזנא רויחא - אף-על-פי-כן, מכריז וצועק "ניחא ליה" ורצונו וחפצו "בהפקירא", הפקרות של פריקת עול!

מצינו בקדושה שבנוגע ל"תאוה" לא שייך לשאול קושיות ("אויף א תאוה איז קיין קשיא ניט")¹⁰, ובמילא, יש דוגמתו גם בקליפה, שלא שייך לשאול קושיות ולהביא הוכחות על-פי שכל, כיון שזהו עניין של תאוה - "בהפקירא ניחא ליה".

ג. ועניין זה (עבדא בהפקירא ניחא ליה, פריקת עול שלמטה מטעם ורעת) הוא ענינו של **עמלק** - ששייך לפורים, כיון שהמך האגגי הוא בן בנו של עמלק¹⁰ - שהוא למטה מכל שאר אומות העולם, כמו שכתוב¹¹ "ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי

6 גיטין יג, א. וש"נ.

7 ראה סה"מ מלוקט ח"א ע' שח. ח"ו ע' קט. וש"נ. (תו"מ סה"מ אדר ע' ט. ע' כד).

8 גיטין יג, א. וש"נ.

9 אוה"ת בלק ע' תתקצו. המשך תרס"ו בתחלתו. סה"מ תש"ב ע' 34. לקר"ש ח"ו ע' 21. ועוד.

10 ראה תרגום שני לאסתר ג, א. מס' סופרים פי"ג ה"ו.

11 בלק כז, כ. וראה ד"ה ראשית גוים עמלק דפורים פר"ת

אובד":

שאר אומות העולם - בשמעם שבני-ישראל יצאו ממצרים "ביד רמה"¹² ("מיטן גאנצן שטורעם"), והקדוש ברוך הוא הנהיגם ועשה להם נסים ונפלאות כו' - "שמעו עמים ירגזון חיל אחז גו' אז נבהלו גו' יאחזמו רעד גו' תפול עליהם אימתה (על הרחוקים) ופחד (על הקרובים) גו'¹³ (ככל פרטי העניינים שנאמרו ב"אז ישיר"), ולא עוד אלא שביודעם שכאשר יבואו בני-ישראל לכבוש את ארצם ("אמרו עלינו הם באים לכלותינו ולירש את ארצנו"¹⁴) לא יוכלו לעמוד נגדם במלחמה, ויצטרכו ליתן כל אשר להם, חיפשו תחבולות איך להציל את ממונם, ועד ש'הטמינו מטמוניות של זהב בקירות בתיהם"¹⁵.

מה שאין כן עמלק - אף שגם הוא ידע אודות הנסים והנפלאות שנעשו לבני-ישראל, ובפרט שהיה "בן בנו של נמרוד הרשע"¹⁶ שהיה "יודע את רבונו כו"¹⁷, אף-על-פי-כן, מיד לאחרי שיצאו בני-ישראל ממצרים (קודם בואם להר סיני) בא הוא מעצמו להלחם עם בני-ישראל - "ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידיים"¹⁸ - לא בשביל להציל את עצמו (שהרי בני-ישראל לא התכוונו לכבוש את ארצו), אלא אך ורק משום שרצה לקרר את ההתפעלות והמורא של כל האומות מפני בני-ישראל, כמו שכתוב¹⁹ "אשר קרך", לשון קרירות, "משל לאמבטי רותחת שאין כל בריה יכולה לירד בתוכה, בא בן בליעל אחד קפץ וירד לתוכה, אף-על-פי שנכווה הקרה אותה בפני אחרים"²⁰ - הנהגה כזו אין לה יסוד בשכל הבנה והשגה (שהרי על-פי שכל ידע עמלק

(סה"מ פר"ת ע' רצו ואילך). ד"ה זה בסה"מ תר"פ-פ"א בתחלתו.

12 בשלח יד, ח.

13 שם טו, יד-טז (ובפרש"י).

14 פרש"י שם, טו.

15 ועי' "ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם", "בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם לפי .. (ש)ע"י הנגע נותן הבית ומוצאן" (מצודע יד, לד ובפרש"י - מויק"ד פי"ז, ו. - נתבאר בלקו"ש חל"ב ע' 91 ואילך).

16 ע"ד לשון חז"ל - חגיגה יג, רע"א, ובתוס' שם: "לאו דוקא .. אלא על שם מעשיו".

17 ראה לקר"ש חכ"א ע' 193 הערה 38. וש"נ.

18 בשלח יז, ח.

19 תצא כה, יח.

20 פרש"י עה"פ.

והחומרי, כמו שכתוב²⁵ "אם בחוקתי תלכו וגו' ונתתי גשמיכם בעתם וגו'" - אף-על-פי-כן, צועק הוא ש"בהפקירא ניחא ליה":

הוא לא יכול לסבול מרות של איזה דבר המתנשא עליו! ולא עוד אלא שאינו יכול לסבול דבר כזה גם בנוגע לזולתו, שיהודי אחר לומד תורה ומקיים מצוות מתוך קבלת עול, ולכן משתדל לפעול קרירות גם אצל אחרים ("הקרה אותה בפני אחרים"), אף-על-פי שהוא בעצמו נכוה (כפי שידוע בעצמו שהחיסרון בקיום תורה ומצוות אינו

שלא יוכל להתגבר עליהם), כי אם, עניין של חוצפה, "מלכותא בלא תגא"²¹.

ומזה נלקחת ה"חוצפה" שמצינו בכל דור ודור אצל כמה אנשים - שגם בנוגע לדבר שאין לו מקום בשכל, יכולים להתעקש ולהכריזו ש"בהפקירא ניחא ליה".

ודוגמתו בעבודת האדם ב"מלחמה לה' בעמלק מדור דור"²²:

בעבודת האדם יש מניעות ועיכובים העלמות והסתרים שבאים מצד השכל, ולכן, כשעומד נגדם

בכל הזמנים ובכל המקומות ובכל מעמד ומצב צריכה להיות אצל כל אחד ואחד מישראל השייכות לפורים, שמתבטאת בתנועת המסירות נפש

משתלם לו פשוט בנוגע לבני חיי ומזונא רויחא) - עד כדי כך מודגש אצלו עניין ה"עבדא בהפקירא ניחא ליה"!

ד. אמנם, בימי הפורים ישנה נתינת-כוח אפילו בנוגע לאלה שנמצאים במעמד ומצב של עבד כנעני, "עבדא בהפקירא ניחא ליה":

ובהקדמה - שבנוגע לעבדים כנענים יש פלוגתא בפוסקים אם חייבים במקרא מגילה ושאר עניני הפורים²⁶.

ומהלימודים שגם הם חייבים בעניני פורים - ממה שכתוב²⁷ "קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים עליהם גו' להיות עושים את שני הימים האלה גו'" - כפי שמבאר הרגז'ובי²⁸ שאין לומר ש"הנלוים עליהם" קאי על גרים, ש"הרי הם לאחר הגירות כמו כל ישראל".

ושני פרטים בזה: א) בנוגע לגרים אין צורך בלימוד

על-פי שכל דקדושה, ומתווכח ("ער טענה'ט זיך אויס") ומסביר על-פי שכל שצריכים לעבוד את ה', ללמוד תורה ולקיים מצוות, אזי פועל שיתבטל ההעלם וההסתר.

אבל, לפעמים מתחכם היצר להעלים ולהסתיר (לא מצד השכל, אלא מצד חוצפה שלמטה מטעם ודעת, ואז, אי-אפשר לעמוד נגדו על-ידי שכל דקדושה,

ובפרט אם התעסק בלימוד חכמות חיצוניות, שעל-ידי זה מטמא חב"ד שבנפשו האלקית (כמבואר בתנייא²³), היינו, שבמקום לנצל שכל הקדושה לעמוד נגד הלעומת-זה, היתוסף אצלו בשכל של לעומת-זה,

שכן, אף שמבין בשכלו שצריך לקיים תורה ומצוות, ומבין בשכלו שתורה ומצוות הם למעלה מהשכל, ולאידך, בקיום התורה ומצוות תלוי סדר ההשתלשלות, לא רק עולם הבריאה והיצירה ("בראתיו יצרתיו"²⁴), אלא גם עולם הזה הגשמי

(25) ר"פ בחוקותי.

(26) ראה נ"כ הטושו"ע או"ח ר"ס תרפט. פרמ"ג שם סתרצ"ה סקי"א.

(27) אסתר ט, כז.

(28) צפע"נ למג"א עה"פ. וש"נ.

(21) ראה סנהדרין קה, סע"א. וש"נ.

(22) ס"פ בשלח.

(23) ספ"ח.

(24) ישעי' מג, ז. וראה גם לעיל בהמאמר (ע' 10).

כך שלכאורה אין לו אפשרות להתמודד ולהתגבר על גופו ונפשו הבהמית, לא על-ידי שכל ולא על-ידי הרגש, כיון ששום דבר לא "לוקח" אותו ("שכל נעמט אים ניט, און הרגש נעמט אים ניט, און קיין זאך נעמט אים ניט") - צריך לידע שבכוחו וביכולתו להעמיד את עצמו במעמד ומצב של "הנלוים עליהם", היינו, שאינו מציאות לעצמו, ביודעו שהמציאות האמיתית היא מציאות הארון, והוא טפל ובטל אליו, ובמילא, אין נפקא-מינה אם "ניחא ליה" באופן כך או באופן אחר, כיון שהוא צריך לעשות רצון הארון, ויתירה מזה, שבדרך ממילא עושה (ולא רק שצריך לעשות) רצון הארון, כיון שהוא לעצמו אינו מציאות כלל!

ובכוח זה - שלוקחים מימי הפורים שבהם היה הניצחון על המן, בן בנו של עמלק - יוצאים ל"מלחמה לה' בעמלק מדור דור", מלחמה שישנה אפילו בדרא דמלכא משיחא (כפירוש התרגום³²), ומצליחים לקיים הציווי "תמחה את זכר עמלק"³³, על-ידי זה שעושים כל מה שיכולים לעשות לכך, ואז משלים הקב"ה ומקיים הבטחתו "כי מחה אמחה את זכר עמלק"³⁴ - ראשי-תיבות אמת (אמחה מחה תמחה)³⁵ - שמיתוסף גם אל"ף, אלופו של עולם, שמורה על דרגא שלמעלה מטעם ודעת, למעלה מסדר השתלשלות³⁶, ובכוח זה נעשה שלימות הניצחון במלחמת עמלק.

ואז - "ליהודים היתה אורה ושמחה גו"³⁷, שמחה שלמעלה ממדידה והגבלה, "עז דלא ידע"³⁸.

(מהתוועדות פורים ה'תשי"ב.)

תורת מנחם כרך ה עמ' כט"לו - בלתי מוגה)

מ"הנלוים עליהם", שהרי שנינו במסכת שבועות²⁹ "ולא אתכם לבדכם וגו' כי את אשר ישנו פה"³⁰, אין לי אלא אותן העומדין על הר סיני, דורות הבאים וגרים העתידין להתגייר מנין, תלמוד לומר ואת אשר איננו³⁰, ואין לי אלא מצוה שקיבלו עליהם מהר סיני, מצוות העתידות להתחדש כגון מקרא מגילה מנין, תלמוד לומר קיימו וקבלו, קיימו מה שקבלו כבר". (ב) בנוגע לגרים לא שייך לומר "הנלוים עליהם", בדרך טפל, מכיוון שגר שנתגייר נעשה כאחד מישראל [כפי שמאריך הרמב"ם בתשובתו הידועה במעלת הגר - [...]].

ה. על-פי זה מובן שהלשון "הנלוים עליהם" שייך לעברים כנענים:

כיון שעברים כנענים אינם מציאות בפני עצמם, אלא בטלים וטפלים אל הארון - לא שייך לומר שיש עליהם חלות של מצוה, כי, גדר של מצוה חל על מציאות של אדם בר-דעת (שעליו נופל גדר הציווי - מצד התולדה או מפני שנתגייר), מה שאין כן בנוגע לבהמתו או נכסיו של אדם - לא שייך גדר של מצוה כלל.

וזהו החידוש שבפסוק - "קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים עליהם גו' להיות עושים את שני הימים האלה גו'" - שגם עברים כנענים שאינם מציאות בפני עצמם, אלא טפלים ובטלים לבני-ישראל, "נלוים עליהם", חייבים במקרא מגילה ובמצוות פורים³¹, לא מצד עצמם (שאין עליהם חלות מצוה), אלא מצד היותם "נלוים עליהם".

ו. ומזה יש לימוד-השכל בעבודת האדם:

גם אם ישנו מי שנמצא במעמד ומצב של "ראשית גוים עמלק", ו"בהפקירא ניחא ליה", מבלי להתחשב בתועלת רוחנית או תועלת גשמית,

(32) "לתלתא דריא מדרא דעלמא דין ומדרא דמשיחא ומדרא דעלמא דאתי" (תיב"ע עה"פ).

(33) ס"פ תצא.

(34) בשלח יז, יד.

(35) ראה עטרת צבי לזח"ב סה, א.

(36) ראה ספר הערכים חב"ד מערכת אותיות אות אל"ף ע' עב ואילך). וש"נ.

(37) אסתר ח, טז.

(38) מגילה ז, ב.

(29) לט, א.

(30) נצבים כט, יג"ד.

(31) ראה צפע"נ מג"א שם, שגם להרעות שעברים פטורים ממקרא מגילה, ה"ז "רק למקרא מגילה, אבל לעשות פורים, עשי' שייך גם בהם, וגדר דזה מוטל על ארון כו".

כל ישראל ייגאלו

מסתבר לומר שכבר "בעתה"

[...] ההתעסקות עם כל בני־ישראל ממש נוגעת גם לגאולה העתידה:

כ"ק מו"ח אדמו"ר מבאר החילוק שבין הגאולה הראשונה והגאולה האחרונה לשאר הגלויות שבינתיים - שבשאר הגלויות נגאלו חלק מבני־ישראל אבל חלקם נשאר בגלויות, מה שאין כן בגאולה הראשונה, גאולת מצרים, נגאלו כל בני־ישראל, ואפילו יהודי אחד לא נשאר במצרים, וכמו כן נאספו ונלקטו כל ניצוצות הקדושה, ובלשון חז"ל "עשאוה (לארץ מצרים) כמצודה שאין בה דגן .. כמצולה שאין בה דגים", ועל דרך זה בגאולה מהגלות האחרון, גלותנו זה, יצאו כל בני־ישראל מהגלות.

דבר ברור הוא שבגאולה מגלותנו זה - בין אם תהיה "בעתה" ובין אם תהיה באופן ד"אחישנה" (ומסתבר לומר שעכשיו הרי זה כבר "בעתה") - ייגאלו כל בני־ישראל, "כל היהודים אשר בכל מלכות אחשורוש", מלכו של עולם ש"אחרית וראשית שלו", הן היהודים שבדורנו והן היהודים שהיו בכל הדורות שלפני כן; אלא מאי, חלקם זקוקים לתיקון, ובתיקון שלהם תלויה ביאת המשיח - צריכים לידע אפוא ש"רווח והצלה יעמוד ליהודים", וכל אחד ואחד צריך להשתדל שיהיה לו חלק בפעולת הרווח והצלה ליהודים ושללא יהיה באופן ד"את וכית אביך תאבדו", שיאבד חס־ושלום את הזכות שבדבר, על־ידי זה שהוא יעשה משהו, לכל הפחות "כחודרה של מחט", ומבלי להתחשב בשום חשבונות, אפילו לא חשבונות שעל־פי השולחן ערוך, כיון שעושים זאת מתוך תנועה של מסירות נפש!].

ובלשון המדרש - בנוגע לפורים - שהתינוקות של בית רבן הכריזו "אם למות אם לחיים אנו עמך", יחד עם מרדכי!...

ועל דרך זה בענייננו: כשם שמרדכי השתדל בהצלת כל היהודים, ופעל אצל כולם שלא עלתה אצל אחד מהם מחשבת חוץ ח"ו, ועל־ידי זה נגאלו "כל היהודים אשר בכל מלכות אחשורוש" - כמו כן כאשר מתנהגים באופן וסדר זה גם עכשיו, מבטלים סוף כל סוף את כל ההעלמות וההסתרים, ופועלים אצל כל בני־ישראל שמבלי הבט על מעמדם ומצבם יכריזו: "אם למות אם לחיים אנו עמך" - מצד מסירת נפש, ובמשך הזמן, לאט לאט, יפעלו עליהם שיומשך אצלם גם במחשבה דיבור ומעשה.

ועל־ידי זה - "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר"...

[...] ואז נעשית השמחה האמיתית - "עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי" - שלא יודעים באיזה עניין נעשית פעולה גדולה יותר:

האם פעלו יותר בהתעסקות עם יהודים השייכים ל"ברוך מרדכי", כאלה ש"מעלין ולא מורדין", או שמא פעלו יותר עם יהודים שהיו שייכים ל"ארור המן", כאלה ש"מורדין ולא מעלין"!... ולמה לא יודעים ("לא ידע") - כיון שרואים ששניהם עומדים בעומק רום, ושניהם קשורים עם עצמות ומהות איך־סוף ברוך־הוא!... "לא יכנף עוד מוריד והיו עיניך רואות את מורידך"...

(מהתוועדות פורים ה'תשי"ב. תורת מנחם כרך ה עמ' נג"ה - בלתי מוגה)

פורים בליובאוויטש

מאירועי פורים תשכ"ה ותש"נ • "פורים שמח, שושן-פורים שמח, שנה שמחה" איחל הרבי לילדי 'חדר' גור שבאו מחופשים • את משלוחי המנות שקיבל הרבי מסר לתלמידים, וביקש שייהנו מהם עוד בסעודת פורים * איזה 'פורים-תורה' דחה הרבי, וכיצד הגיב למראה ילדה המחופשת למלכה? • רשימה שליטת ואחרונה

מאטערן [=לצער] דעם עולם [=את הציבור], יש לשאול אצל הרב שמואל לויטין ולומר לו שקריאת המגילה צריכה להיות אחרי צאת הכוכבים, אבל ערבית יכולים להתפלל גם לפני זה. כ"ק אד"ש ביקש לברר אצל הרב שמואל לויטין באם [כ"ק אד"ש] צריך להתפלל לפני העמוד בפורים, וענה בחיוב. כ"ק אד"ש נכנס לבית הכנסת בכגד של שבת (משי).

כ"ק אד"ש הורה להכין המשלוח מנות שלו כרגיל (למרות היותו באבלות אחרי פטירת אמו הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה).
יום ה', פורים

שחרית בשעה 10, זמן מה אחרי שכ"ק אד"ש חזר לחדרו [=לאחר סיום התפילה] ביקש להכניס [לו] הדואר, אחרי שעבר על הדואר, אמר שכעת ייכנסו אלה שנכנסים לקבל מתנות לאביונים [=השלוחים שבאמצעותם מחלק הרבי מתנות לאביונים]. אחרי-כך ביקש כ"ק אד"ש להכניס המשלוח-מנות [=שנשלחים בשמו]. ג' חבילות עבור כהן לוי וישראל, הגביה כל חבילה בפני עצמה, ונתן לי [=י.ל.ג.]. ואמר: אחד בשביל הכהן, אחד בשביל הלוי ואחד בשביל הישראל. ואמר: יישר-כוח עבור הטירחא.

במשתה המלך

היו שנים שבפורים, לפני ההתוועדות הגדולה, נהג הרבי לעלות לדירת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ להתוועדות קצרה עם מספר מצומצם של מוזמנים. בפורים תשכ"ה שהה ב-770 הרה"ח ר' עזריאל זעליג סלונים והיה בין הקרואים למעמד זה, ודיווח עליו במכתב לביתו (ספר 'עבד מלך' עמ' 328):
"כ"ק שליט"א עוררני שוב לכתוב הזיכרונות, וגם בהיותי עם כ"ק אדמו"ר שליט"א בבית הרבנית הזקנה [=נחמה דינה] תחי', שלוקחים משקה ומזונות והרבי מתוועד קצת עם כמה מהזקנים לפני ההתוועדות הגדולה בפורים, כנהוג, פנה אלי כ"ק שליט"א ובקשני לספר מהפורים בליובאוויטש".

"שלום לאסתר המלכה"

על מקצת מאירועי תענית-אסתר ופורים תשכ"ה אנו קוראים ביומנו של המזכיר הרה"ח הרב יהודה לייב גרונר (תשורה י"ט אדר א' תשס"ה עמ' 32):
יום ד', י"ג אדר-שני, תענית אסתר
בשעה 6:20 נכנסתי להיכל קודשו, ושאל לזמן תפילת ערבית. אמרתי שקבעו זה לשעה 6:35.
כ"ק אדמו"ר שליט"א: הלא תענית היום ולמה

דפדף בסידור לברכות המגילה, באמצע הוציא מהסידור מאמר דיבור-המתחיל "כל ישראל", והניחו על-גבי הסטנדר, אחר-כך עבר לסטנדר השני - סטנדר חדש שהכינו במיוחד לקריאת המגילה - מדף ארוך, יותר ממטר (מחובר לסטנדר רגיל). עליו היתה מונחת המגילה גם בעת התפילה.

בתחילת קריאת המגילה עמד עמידה זקופה (באמצע היה שונה), ואחר-כך נשען על גבי הסטנדר כמו בתפילה.

ברוב ה'המן' הכה הרבי, גם ב'המן' בלי תואר, אך לא בכלום. יש 'המן' שמכה ברגל ימין ויש שבשמאל.

"שיינהו בסעודת פורים"...

יום ראשון, י"ד אדר פורים

...אחרי התפילה מסר כ"ק אדמו"ר "משלוח מנות" על-ידי הריל"ג, לכהן - ריבקיין, לוי - רייטשיק (השד"ר), ישראל - חודוקוב. במשלוח מנות היה אוזן המן, תפוז ובקבוק משקה (גרול).

בהמשך היום הוציא לכל המוסדות בשכונה - "אהלי תורה", הישיבה המרכזית, בית רבקה וכו', מהמשלוחי מנות שקיבל. במשלוח מנות היו חלות, עוגות, דברי מתיקה (סוכריות, שוקולד וכו'), משקה (כל מיני סוגים) ועוד.

כ"ק אדמו"ר אמר לריל"ג: "זאָל מען הנאה האָבן פון דעם נאָך אין סעודת פורים" [=שיינהו מכך עוד בסעודת פורים]. בישיבה חילקו בסעודת פורים וגם אחר-כך בהתוועדות הגדולה (כרלקמן) ב-770.

יום שני, ט"ו אדר - שושן פורים

...כשיצא למכונית עמדה כיתה שלימה מ"חידר" עם המלמד שלהם (חלקם היו מחופשים).. כ"ק אדמו"ר שליט"א הוציא מטבעות ונתן לכל אחד מהילדים, אחר כך אמר: "א פריילעכן פורים, א פריילעכן שושן פורים, א פריילעכן יאר".

אחר-כך נכנס ר' שלום העכט שי', שמביא משלוח מנות וגם מספר ספרים, בין הספרים היה גם איזה אנציקלופדיה.

כ"ק אדמו"ר: הלא מחירו גבוה.

רש"ה: כל הכסף שייך לרבי.

כ"ק אדמו"ר: גענוג [=דיי לן] פורים תורה...

בתו של [=ר' שלום הכט] הנ"ל נכנסה כשהיא מחופשת כמלכה, כי כן ציווה לה הרבי בשנה שעברה. כשהבחין בה הרבי אמר באנגלית "שלום אסתר המלכה".

מצוות פורים בעיתון

אחד השלוחים בערי השדה בארצות-הברית שאל את הרבי בשנת תשכ"ח אם להיענות להצעה לפרסם מאמר בעיתון יהודי מקומי שיצא לאור בין חודשי אדר-ניסן. הרבי הגיב בחיוב ("נכון במאד") ובין השאר הזכיר לו:

יוסיף ע[ל] ד[בר] משלוח מנות ומת[נות] לא[ביונים]...

בשנת תש"נ חל פורים כקביעות שנה זו (תשע"א). הנה כמה קטעים מהספר "שנת ניסים בבית חיינו" (ג"י תשע"א):

שמונה-עשרה של ליל פורים

מוצאי שבת קודש - ליל פורים

למעריב נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א בשעה 7:05 עם הסידור והמגילה, והקהל שר בשמחה רבה. כ"ק אדמו"ר שליט"א עלה לבימה והסתובב כרגיל. בתפילת שמונה עשרה האריך כ"ק אדמו"ר שליט"א יותר מהרגיל (היו שביקשו להעיר כי בהתוועדות שבת פרשת תצווה שנה זו הוזכר שפורים חל השנה ביום ראשון וקשור לראש השנה וכו'. ולהעיר עוד, שגם בליל י"ט כסלו שנה זו האריך כ"ק אדמו"ר שליט"א בשמונה-עשרה - ראש השנה לחסידות).

כשגמר שמונה-עשרה, לאחר קדיש תתקבל,

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת צו / זכור

י"ג באדר

עמלק" בצירי או בסגול - יש בזה מנהגים שונים, ולא שמעתי הוראה בזה. לכאורה נכון לקרות שניהם, ובפרשת זכור (ופרשת תצא) להקדים 'זכר' ואחר כך 'זכר', ובקריאת פורים (ופרשת בשלח) להקדים 'זכר' ואחר כך 'זכר'."⁶

כבר לפני כמה דורות כתבו גדולי ישראל שיש לבטל את ה'מנהג' - להכות את 'עמלק' בקריאה זו.⁷

הגבחה וגלילה לספר השני.⁸

אם יש רק ספר-תורה אחד, אין מגביהים אחר חצי קדיש אלא גוללים לפרשת זכור. ומגביהים וגוללים רק לאחר גמר המפטיר, אולם את החצי-קדיש אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית המפטיר.

הפטרה: "כה אמר ה' צבאות, פקדתי..." (שמואל-א טו, ב'לה).⁹

אם קרא את הפטרת השבוע או כל הפטרה אחרת, קורא אחריה הפטרת פרשת זכור 'כה אמר ה' צבאות, פקדתי', ואם נזכר אחר הברכות - קורא אותה בלא ברכה.¹⁰

רצוי לגלול את ספר-התורה השני לפרשת זכור (בסוף פרשת תצא) לפני תפילת שחרית, כדי למנוע 'טרחא דציבורא'.¹¹

שחרית: מוציאים שני ספרי-תורה. בראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע. מניחים את הספר השני על הבימה (ונשאר על הבימה עד הקריאה בו).¹² ואומרים חצי-קדיש. הגבחה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר בפרשת תצא (דברים כה, יז-ט): "זכור...".¹³

לדעה הנפוצה של הפוסקים העיקריים, פרשת זכור היא מן התורה.¹⁴ לכמה פוסקים גם נשים חייבות בשמיעתה, וכפי שנהגו נשי ישראל [בדורותינו] לבוא לבית-הכנסת לשמיעת פרשת זכור.¹⁵

כתב כ"ק אדמו"ר: "בקריאת פרשת זכור (ופרשת תצא) - וכן בקריאת פורים (ופרשת בשלח): "זכר

1) לוח דבר-בעתו (ע"פ הנפקס בסי' קמד ס"ג שאין גוללין ס"ת ציבור, וע"ש בבי"ד ד"ה וכו' המרדכי).

2) שערי-אפרים שער י ס"ב.

3) לוח כולל-חב"ד.

4) שו"ע אדמוה"ז סי' רפב ס"ט"ז [הכוונה רק לעצם עניין הקריאה בציבור, אך פרטי הקריאה - בשבת זו דווקא וכו' הם מדרבנן, ראה סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 341 הע' 3 ובשוה"ג]. וראה בהנמטן באנציקלופדיה תלמודית כרך ב עמ' קסו, ערך 'ארבע פרשיות' הערה 59 - שיחת ש"פ זכור תשמ"א, הנחת הת"ס ס"א. וראה 'התועודיות' תשד"מ ח"ב עמ' 1188. תשמ"ט ח"ב עמ' 443.

5) משיחת פ' זכור תשמ"ג. לשונות שונים בשיחות הרבי וכו' בנדון הובאו ב'אוצר מנהגי חב"ד' [להלן: 'אוצר'] חודש אדר (נדפס יחד עם מגילת אסתר ו'שערי מגילה', הוצאת 'היכל מנחם', ירושלים תשס"ב), עמ' רמה.

אין לברך ברכת התורה על קריאתה לנשים בלבד (שו"ת מנחת-יצחק ח"ט סי' סח).

6) ספר-המנהגים עמ' 72, והביאור באריכות בהערה שם. לכאורה לקוראים בתורה במבטא הספרדי או במבטא הנהוג בארה"ק שאינם מבדילים כלל בין צירי לסגול, אין מקום לכל זה (ואין עניין לקרוא בכמה מבטאים או במבטא שונה משאר הקריאה, ראה בס' מקדש מלך ח"ד עמ' תב"ג).

7) הובאו בילקוט-יוסף ח"ה עמ' רנט. וראה המובא בעניין זה ב'התקשרות' גליון קט עמ' 18.

8) רגילים שהאוחז את הס"ת הראשון אינו עומד להגבחה הס"ת השני (וכ"פ בשו"ת קנין-תורה ח"ה סי' טז. והעירני הרה"מ"ח ס' אשי-ישראל, שלכאורה משמע כן בספר-חסידים סי' תתקל, מטעם עוסק במצווה פטור מן המצווה, וצ"ע הרי לכאורה יכול לקיים שתיהן [וי"ל שיש בזה משום מיעוט הכבוד לספר הראשון], וע"ש במקור חסד, עכ"ד).

9) ספר-המנהגים עמ' 33. לוח כולל-חב"ד.

10) לוח כולל-חב"ד, ש"פ מקץ.

ומיני מזונות עד כביצה, וחולה מותר אפילו לאכול סעודה ממש, אך יבקש מאדם אחר שיזכירונו לשמוע מגילה אחר-כך¹⁸.

אָבֵל (רח"ל) תוך שבעה הולך לבית-הכנסת להתפלל ערבית¹⁹ ולשמוע קריאת המגילה²⁰. אם אין בעל-קורא מובהק כמוהו, יקרא הוא את המגילה לפני הציבור וגם יברך²¹. ואין לו לראות מיני שמחה²². פורים נחשב כשבת לעניין אבלות, היינו שנחשב כמניין שבעה, ונוהג רק אבלות שבצנעא. האבל נועל נעליו ואינו יושב על הקרקע²³. לעניין משלוח-מנות ראה להלן.

בערבית - 'על הניסים', ואין להפסיק להכריז 'על הניסים' קודם תפילת שמונה-עשרה, אלא יש לרמוז לכך בטפיחה על השולחן, ורצוי שאחד הגבאים, כשיגיע לשם, יתחיל זאת בקול (שכח על הניסים - אם נזכר קודם "ה" של סיום הברכה, חוזר ומתחיל "ועל הניסים", ואם כבר אמר "ה" אינו חוזר. אך קודם "יהיו לרצון" האחרון יאמר: "הרחמן הוא יעשה לנו ניסים ונפלאות כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה, בימי מרדכי..."²⁴). לאחר מכן, אומרים קדיש-תתקבל²⁵.

18) רמ"א ומשנה-ברורה ס"ח תרצ"ב.

19) ראה הערות הגר"י פישר לס' פני-ברוך עמ' תסא. ולכאורה גם אם יוצא מביתו לפני הלילה כדי להגיע בזמן לתפילה ולמגילה בבית הכנסת, לא גרע מסליחות של ערב ראש-השנה (רמ"א סי' תקפ"א ס"א ומחה"ש שם).

20) רמ"א סי' תרצ"ו ס"ד.

21) גשר-החיים ח"א עמ' רסא, רסג. שם הוכיח שיברך גם 'שהחיינו', שלא כבחנוכה, כיוון שכאן הברכה גם בעד עצמו, עיי"ש. וכן דעת רוב האחרונים, נסמנו בילקוט-יוסף ח"ה עמ' רמד.

22) גשר-החיים שם ע"פ המג"א תרצ"ו ס"ק ב, ושלפי דעות אחרות רק ממעט בזה.

23) גשר-החיים ח"א עמ' רסא.

24) א"ר סי' תרפ"ב (בק"ו מברמה"ז - שם כותב אדמוה"ז בסי' קפז ס"ח "וכן יש לנהוג"), משנ"ב וכף-החיים שם. והכוונה קודם "יהיו לרצון" השני (ראה בס' אשי-ישראל פמ"ח הערה י, ושי"ז).

25) סוף זמן קידוש לבנה **לכתחילה**, הערב בשעה 6:22. יחידים שטרם קידשו את הלבנה, לא יקדימו קידוש לבנה לקריאת המגילה אם יש לחוש שע"ז יאחרו את קריאת המגילה בציבור (אפילו אם היה המצב שאחר הקריאה יעבור הזמן, כי פירסומי-ניסא בציבור עדיף. ראה שו"ת נודע-ביהודה קמא סי' מא ועוד מקורות, נסמנו בנטעי גבריאל הל' פורים פרק מט).

אומרים 'אב הרחמים'¹¹ (אם עדיין לפני הצות). במנחה אין אומרים 'צדקתך'¹².

אין להביא את המגילה לבית-הכנסת בשבת מבעוד יום, אף במקום שיש בו עירוב, משום הכנה משבת לחול¹³, ורצוי שלא לטלטלה כלל השבת¹⁴.

יום ראשון,

י"ד באדר - פורים

מוצאי שבת קודש: נשארים בבגדי שבת¹⁵. לפני שלוקחים את המגילה לבית-הכנסת יש לזכור לומר "ברוך המבריל בין קודש לחול"¹⁶.

אין (להבדיל ו) לאכול קודם קריאת המגילה¹⁷. אדם חלש מותר [להבדיל] ולטעום פירות וכדומה,

11) היום-יום לש"פ זכור, אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ב עמ' קסד, וכן משמע מסתימת לשון רבינו בסידורו - קצות-השולחן סי' פג בבדי-השולחן סוף ס"ק יג. לוח כולל-חב"ד.
12) לוח כולל-חב"ד.

13) שם כתב להתיר אם יעין בה קצת דרך לימוד, אבל מדברי הרבי לא משמע כן.

14) ראה דברי הרבי בנדון שמחמיר גם בעצם הטלטול החל מפלג המנחה (בשיחת ש"פ תצוה תשט"ז, בלתי מוגה, תורת מנחם חט"ז עמ' 114, ובשיחה מוגהת בסה"ש תש"נ ח"א עמ' 351).

15) בדורות האחרונים נהגו רבותינו נשיאנו להישאר בבגדי שבת גם במוצאי-שבת (ראה 'קיצור הלכות משו"ע אדמוה"ז' מילואים עמ' נז, ובס' חקרי מנהגים ח"א עמ' קמב). בנוסף לזה, בפורים, גם כשחל בחול, נהגו בדורות קודמים בהרבה מקהילות חב"ד, ובדורנו בבית-חיינו, ובשנים האחרונות נתפשט המנהג בין חסידי חב"ד בכל מקום, ללבוש בגדי יום-טוב בפורים [אגב, הרמ"א בסי' תרצ"ה נקט "שבת ויו"ט" ועד"ז בס' המנהגים, ולכאורה הפי' שאין מדייקין שיהיו כבגדי יו"ט דווקא, המעולים משל שבת כמ"ש בס' תקכ"ט]. וי"א שהרבי הורה כך באחת משיחותיו (למרות שמנהג זה בספר-המנהגים הוא הראשון מ'מנהגי האדמו"ר' ש"אינם הוראה לרבים") - 'אוצר' עמ' רנד. 'התקשרות' גיליון לו עמ' 14, עיי"ש (במשנה-ברורה וכף-החיים שם הביאו שיש ללבוש בגדי שבת **מבערב**. וכן משמע בספר-המנהגים שכתב זאת לפני תנינת מחצית השקל. ראה גם 'התועודיות' תשמ"ט ח"ב עמ' 439 הערה 58).

16) סי' רצט, בשו"ע אדמוה"ז ס"ט. ובנטעי-גבריאל הל' פורים פכ"ח ס"ז כתב "ומצווה לפרסם זה".

17) מלבד יחיד שחייב להישאר בביתו (או בכל מקום שאין ציבור), שיבדיל קודם - נטעי-גבריאל שם ס"ח, וש"נ. האשכנזים אינם נוהגים לברך "בורא מאורי האש" לפני קריאת המגילה, אלא בהבדלה כתמיד (ראה נטעי-גבריאל שם ובהערה).

קריאת המגילה²⁶

מי שטרם נתן 'מחצית השקל' כנהוג, יתננה עתה לפני קריאת המגילה.

"במגילה שכתב אדמו"ר מהר"ש נ"ע: א) לא כל העמודים מתחילים בתיבת 'המלך'. ב) עשרת בני המן אינם בעמוד בפני עצמם²⁷.

"אין מקום לשמיעת קריאת מגילה וכו' עלידי (רמקול), טלפון ורדיו וכיוצא בהם [=גם לא בשידור חי] - כי אין זה קול אדם כלל²⁸."

קריאת המגילה: הרבי היה שומע את המגילה מעומד²⁹. בשעת הקריאה עומדים מימינו ומשמאלו של הבעל-קורא³⁰. הבעל-קורא ו"גם השומעים את המגילה כופלים אותה כאגרת³¹, והכפילה היא לשלושה חלקים³²". הרבי היה מברך את הברכות לפני ולאחריה עם הבעל-קורא, הן בלילה והן ביום³³. הקפיד שהמגילה תישאר 'כאגרת' עד סיום הקריאה³⁴.

הבעל-קורא יכוון להוציא ידי-חובה את כל השומעים והם יכוונו לצאת. אסור להפסיק עד לאחר ברכת "הרב את ריבנו"³⁵.

מי שלא הצליח לשמוע תיבה או פסוק, יקרא זאת מיד, וגם אם אינו יכול לעשות זאת מתוך

מגילה כשרה - יקרא מיד בעצמו (עדיף מתוך חומש או מגילה מנוקדת, כדי שלא יטעה) עד מקום שהקורא אוחו בו, כדי שלא יצטרך לחפש קריאה אחרת כשרה החל מתיבה זו ואילך³⁵.

"מכים 'המן' כמה פעמים במשך הקריאה, במקום שנוצר 'המן' בתואר כלשהו: 'האגיי', 'הרע' וכיוצא בזה"³⁶.

בקריאת המגילה קוראים כשתי המסורות: "להרוג ולאבר / ולהרוג ולאבר" (ח,יא); "ואיש לא עמד בפניהם / ואיש לא עמד לפניהם" (ט,ב,ט)³⁷.

נוהגים לומר ארבעה פסוקים בקול רם: 'איש יהודי' (ב,א), 'ומרדכי יצא' (ח,טו), 'ליהודים' (ח,טז), 'כי מרדכי' (י,ג). והבעל-קורא חוזר וקורא אותם. עשרת בני המן צריך לקרוא בנשימה אחת, מהמילים 'חמש מאות איש' (ט,טו), עד לאחר תיבת 'עשרת' (ט,י). הציבור קורא אותם תחילה, והתינוקות מכין אז ולא כשהבעל-קורא קורא אותם! כמו בהזכרת המן³⁸.

"מנענעים את המגילה באמירת 'האיגרת הזאת' (ט,כו) ו'איגרת הפורים הזאת השנית' (ט,כט)³⁹."

אחר הקריאה מברך "הרב את ריבנו". אסור להפסיק בדיבור עד שיסיים הש"ץ את הברכה.

"נוסח 'שושנת יעקב': 'אוררים כל הרשעים,

35) ראה שו"ע סי' תר"צ ס"ג ונו"כ, משנה-ברורה שם ס"ק יט.

36) ספר-המנהגים שם, וש"נ. בדרך-כלל היה הרבי מכה ברגלו (הימנית או השמאלית) בכל 'המן', ובמקום שזכר באיזה תואר היתה ההכאה מורגשת יותר ובמשך זמן רב יותר. לפעמים הכה יותר חזק ב'המן' שהקורא קוראו בטעם מודגש, או ב'המן בן המדתא' (ראה ב'אוצר' עמ' רנ, וב'התקשרות' בשנים קודמות).

הרבי הפגין הנאה וחייד בשעה שהילדים היו מרעישים ב'הכאת המן', וכמה פעמים דיבר בשיחותיו נגד הגבאים החוששים מ'בלבול' הילדים ומגבילים אותם, וכן נגד המכים 'בעל כרחם' בקול דממה דקה... ('אוצר' שם).

37) ספר-המנהגים שם, 'אוצר' עמ' רנח, וש"נ. קריאת התיבות 'ואיש לא עמד' שלא כב'ולהרוג' ודלא כנהוג אצלנו בתיקון טעויות בכלל (ועצ"ע ע"ז משו"ע אדה"ז סי' סד ס"ב), אולי הוא מפני ש"עמד בפניהם" מובנו שונה מ"עמד לפניהם" (= "נלחם", ולא "החזיק מעמד").

38) 'לוח כולל חב"ד', כף-החיים סי' תר"צ ס"ק צו מבן-איש-חי. וראה 'אוצר' שם.

39) ספר-המנהגים שם. (במג"א סי' תר"צ ס"ק יז מס' מטה-משה, ועוד - 'האגרת הזאת' בלבד).

26) אף שעיקר מצוות קריאת המגילה היא ביום (ולכן הוזכר בגיליון הקודם בתחילתו, שהמכים את הרבים יעדיפו את הקריאה ביום), הרי מי שיש לו אפשרות לשמוע מגילה בלילה חייב לקיים זאת, אף אם עי"ז מטיל בספק את האפשרות לקרוא ביום (ראה המובא שם בהערות).

27) ספר-המנהגים שם, וש"נ. וראה בירור בעניינה בגיליון תתס"ז.

28) לקוטי-שיחות, כרך ט, עמ' 336. כרך כא, עמ' 496.

29) 'אוצר' עמ' רנה (וכמדומה כך נפוץ בין אנ"ש. וראה כף החיים תר"צ ס"ק ב).

30) 'אוצר' עמ' רנד.

31) שו"ע סי' תר"צ סעיף יז, וראה כף-החיים שם ס"ק קב. וכ' שם ס"ק קג מהפרמ"ג, שיש להיזהר שלא תהיה נגרות על גבי קרקע, ואף לא תלויה מעל השולחן.

32) ספר-המנהגים, וש"נ בעניין השומעים. 'אוצר' עמ' רנה. צריך חיפוש הטעם שלמנהגנו כופלים ל' חלקים דווקא (למנהג העולם מקפלים לחלקים רבים, יריעה ע"ג יריעה - לוח דבר-בעתו).

33) 'התקשרות' גיליון לו עמ' 14. וראה שו"ע אדמוה"ז סי' ריג ס"ז, וכף-החיים שם סוס"ק כב.

34) שם. וראה בכף-החיים שם ס"ק קב ובשו"ת מהרי"ל, מהדורת מכון-ירושלים, ס"ע נו. 'אוצר' עמ' רנה.

ונפלאות כמו שעשה לאבותינו בימים ההם בזמן הזה.
בימי מרדכי...⁴⁸

שחרית:

עלות השחר בתל־אביב (לקריאת המגילה בשעת
הדחק): 3:46.

בשמונה־עשרה - ועל הניסים. אין אומרים
תחנון ו'אֵל אֵרַךְ אַפַּיִם'. חצי קדיש³.

קוראים לשלושה עולים בפרשת בשלח "ויבוא
עמלק" (שמות יז, ח־טז), שלושה פסוקים לכל
אחד. 'זכר עמלק' - קוראים זָכַר ואחר כך זָכַר.⁶
מי שלא שמע פרשת זכור יכוון בקריאה זו לצאת
ידי חובת זכירת עמלק. מי שלא נתן עדיין לצדקה
'מחצית השקל' נותן זאת עכשיו⁴⁹.

ברית מילה: רגילים למול לאחר קריאת
המגילה⁵⁰.

"גם שמיעת וקריאת המגילה - בתפילין
דרש"⁵¹.

קוראים את המגילה בשלוש ברכות, כולל
"שהחיינו"⁵², כמו אמש (עיין לעיל). בברכת שהחיינו
יכוונו גם על מצוות משלוח־מנות ומתנות־לאביונים
וסעודת פורים³.

לאחר קריאת המגילה מברכים 'הרב את ריבנו',
ואומרים: 'שושנת יעקב'. 'אשרי'. 'ובא לציון'.
קדיש שלם. ואחר־כך מחזירים את ספר־התורה

48 שו"ע ורמ"א סי' תרפ"ב ס"א, ושו"ע אדמוה"ז שנסמן לעיל
הערה 24.

49 לוח כולל־חב"ד (וצ"ב אם נכתב כך בשנים שהרבי הגיה את
הלוח, וכן אם אכן כל מה שהרבי לא מחק שם, נקרא 'מוגה',
כמו בנושא שבהערה הבאה). לדעת המג"א סי' תרצ"ד זהו זמן
נתינת לכתחילה.

50 כן נהג תמיד המוהל הרה"ח ר' יעקב־יוסף רסקין ע"ה
(התקשרות גיליון מ'עמ' 18), כדעת תה"ד סי' רסו, ב"י בבדק־
הבית יו"ד סו"ס רס"ב, שו"ת הרדב"ז ח"א סי' רנא, הפר"ח
והגר"א סו"ס תרצ"ג והפרמ"ג סו"ס תרפ"ז, מנהג פרנקפורט
שהובא בהגהה במהרי"ל דלהלן, ומנהג הספרדים כמובא בכף־
החיים סי' תרצ"ג ס"ק ל. בלוח כולל־חב"ד כתב למול לפני
קריאת המגילה, ע"פ הרמ"א שם ממהרי"ל, וכן מנהג העולם
האשכנזים כמ"ש המשנ"ב סו"ס תרפ"ז מהח"א. וראה מהרי"ל

עמ' תכו, ושו"נ. אוצר־הברית ח"א עמ' רעה.
יש נוהגים לקרוא לתינוק 'מרדכי', נסמן בנטעיגבריאל עמ'
זה.

51 ספר־המנהגים.

52 ספר־המנהגים שם, 'אוצר' עמ' רסה, ושו"נ.

ברוכים כל הצדיקים"⁴⁰.

אחר־כך⁴¹ כורכים הש"ץ והציבור את המגילה (וכן
ביום). ואתה קדוש. הש"ץ אומר קדיש (יהא־שלמא).
עלינו. קדיש־יתום. אל תירא. אך צדיקים³.

הקורא מגילה לנשים (בלבד) - מברכות לעצמן
(מעומד⁴²). ואם לאו - יברך הקורא⁴³.

הרמ"א פסק שאין לברך אחר קריאת המגילה אלא
בציבור⁴⁴ (אבל האדמו"ר (לבדו) מברך על קריאת
המגילה גם ביחיד לפנייה ולאחריה, הן בלילה והן
ביום⁴⁵).

הבדלה בבית - כרגיל.

"גם בלילה ישמח, וירבה קצת בסעודה"⁴⁶, ויאמר
'ועל הניסים'⁴⁷ בברכת־המוזון. אם שכח, וכבר אמר
את השם של חתימת הברכה, אינו חוזר. אבל במקום
'הרחמן' דיום־טוב, יאמר: ה'רחמן הוא יעשה לנו ניסים

40 ספר־המנהגים שם, ושו"נ. וראה שלל הגירסאות המובאות
ב'טור השלם'.

41 לוח כולל־חב"ד. כן משמעות לשון אדמוה"ז בסידורו שלא
הביא עניין כריכת המגילה, כדעת סדר־היום, המג"א וסיעתם
שאר פקידא מתי לכורכה, ומבאר זאת ע"פ נגלה וע"ד החסידות
- משיחת פורים תשט"ז, מוגה, 'שערי המועדים - פורים' סי'
נו, עיי"ש. והמסקנא - שעדיף [בהנחת השיחה ('התוועדות'
תשט"ז ח"ב ס"ע 157) הדגיש הרבי שהציבור ינהג כך, וכן
העתיק ב'אוצר' עמ' רסא, אבל בשיחה המוגהת לא הזכיר זאת,
ומשמע שזה נוגע גם לש"ץ] להשאיר את המגילה פתוחה עד
אחר ברכה אחרונה, שע"ז זה ימשיכו ענייני המגילה להאיר
בגילוי. [הרבי עצמו החל, בדרך־כלל, לגלול את המגילה עם
סיום הקריאה, והמשיך בכך בשעת הברכה ('אוצר', עיי"ש),
אבל כמובן זה אינו הוראה לרבים].

42 ע"פ שו"ע אדמוה"ז סי' ח ס"ג.

43 ברמ"א סי' תרפ"ט ס"ב, מג"א סי' תרצ"ב ס"ק ה ופרמ"ג
בא"א שם ועוד, פסקו שיברכו **לשמוע** מגילה", והפר"ח סי'
תרפ"ט (ובליקוטים) חולק ע"ז וס"ל שחייבות גם בקריאה
ויברכו כרגיל. י"א שהרבי היה קורא את המגילה לנשים בבית
הרב, ובירכו לעצמן 'על מקרא מגילה'.

44 רמ"א סי' תרצ"ב סוס"א. ולדעת הבי"מ מסיק בכף־החיים
סי' תרצ"צ ס"ק קכד שגם היחיד מברך. וכ' שכן פסקו הא"ר,
מאמר־מרדכי ובן־אישחי, וכ"פ גם הערוך־השלחן (תרצ"ב)
ס"ה, גם כ'מנהג העולם'.

45 ספר־המנהגים.

46 רמ"א סי' תרצ"ה ס"א - כמובן, זאת בנוסף לסעודת 'מלווה
מלכה', שהרבי נהג ליטול ידיו בסמיכות להבדלה. ולפעמים גם
באם היה זה בשעה מאוחרת בלילה. בעת הסעודה אכל תבשיל
'לקט הליכות ומנהגי ש"ק' עמ' 65.

47 אבל לא 'מגדול', 'אוצר' עמ' רעז.

שאין שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות, ודומה לשכינה שנאמר "להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים"⁶².

האדמו"ר מקיים "משלוח מנות" לשלושה אנשים (מאכל ומשקה)⁶³.

יש אומרים שמשלוח-מנות צריך להיות על-ידי שליח⁶⁴.

מנהג ישראל לשתף גם את הקטנים בכל ענייני הפורים⁶⁵ וּגַם 'קטני קטנים' יכולים לתת 'מתנות לאביונים' לקופת צדקה⁶⁶, ואדרבה - בעניינים מסויימים, כמו בהכאת המן ב'רעשנים' ובשאר דרכים, עיקר ה'רעש' נעשה על-ידי הקטנים, עם כל התמימות, החיות וההתלהבות האופייניות להם, וכן בנוגע למנהג "ללבוש פרצופים (מסכות) בפורים" שנעשה בעיקר על-ידי הקטנים⁶⁷.

כדאי לערוך 'כינוסי ילדים' ביום הפורים, ובאותו מעמד יקיימו הילדים 'משלוח מנות' ו'מתנות לאביונים'⁶⁸.

בימי הפורים נהגו הקטנים והקטנות ללבוש 'עטרה', ותבוא עליהם ברכה⁶⁹.

משתה ושמחה:

"תפילת מנחה מוקדמת, ואחר-כך הסעודה"⁷⁰.

להיכל⁵³. ואומרים 'בית יעקב'⁵⁴, עד גמירא. שמחת פורים - חובתה לשמוח כל היום, ככתוב "ימי משתה ושמחה"⁵⁵.

במשך יום הפורים היה הרבי משתדל לאכול 'אוזן המן' ממולא פרג, לקיים מנהג ישראל בזה⁵⁶.

זמן קיום מצוות היום - עד השקיעה. ובדיעבד (קריאת המגילה בלא ברכה) עד צאת-הכוכבים⁵⁷.

השקיעה בתל-אביב: 17:52. צאת הכוכבים: 18:16.

משלוח-מנות - חייב לשלוח שתי מנות מדברי-מאכל או משקאות לאדם אחד, איש לרעהו ואישה לרעותה⁵⁸. אין שולחים מנות לאָבֵל (רח"ל) תוך שלושים ולאָבֵל (רח"ל) על הוריו תוך שנים-עשר חודש⁵⁹.

האָבֵל עצמו, אפילו תוך שבעה, חייב במשלוח מנות, אך לא ישלח אלא מאכלים ולא מגדנות⁶⁰.

מתנות-לאביונים - חייב לתת לשני עניים פרוטה לכל אחד, ואפילו איש לאישה רשאי.

והמרבה לשלוח מנות לרעיו וצדקה לאביונים - משובח⁶¹, ומוטב להרבות במתנות לאביונים

מאשר להרבות בסעודתו ובמשלוח מנות לרעיו,

53) בסידורי תהילת ה' נדפס (לא מאדמוה"ו): "ומחזירין הספר-תורה וקוראין המגילה". אך משנת תשל"ח ואילך נוספה שם בשולי הגיליון הערה (שהיתה לעיני הרבי) שמנהגנו כנ"ל. בס' שער-הכולל פ"א אות כב ס"ה ובס' חקרי-מנהגים עמ' רכג נתבאר טעם ומקור מנהגנו, עיי"ש. וראה 'אוצר' עמ' רסז. מנהגי-ישראל-תורה סו"ס תרצ"ג.

54) שער-הכולל שם אות כג.

55) 'שערי-המועדים - פורים' עמ' קמה.

56) 'התקשרות' שם.

57) שו"ע סי' תרפ"ז ס"א ונו"כ.

58) שו"ע ורמ"א סי' תרצ"ה ס"ד.

אודות משלוח מנות, ראה שיחות-קודש תשל"ו ח"א עמ' 565 ששיעורן לכתחילה כזית בכל מנה, ועכ"פ כזית יחד. ולכתחילה שווין ביחד ב' פרוטות לפחות. ומציין לצפנת-פענח על הרמב"ם הל' מגילה פ"ב ה"ט"ו, עיי"ש.

59) כדעת הרמ"א סי' תרצ"ו ס"ו. כן הורה הרבי לפרסם שלא ישלחו לו, בשנת האבלות על אמו (תשכ"ה) - נטעי-גבריאיל הל' אבלות ח"ב פל"ה הע' יט (מהרה"ח ר"ל שי' גרונר, ודלא כמ"ש בס' שבת-המועדים (תשנ"ג) פ"ד ס"ג). וכן על שאר קרובים תוך ל' - הוראת הרבי בשנת האבלות על הרבנית (תשמ"ח) - שם בשו"ת שבסוף הספר סי' ב.

60) שו"ע ומ"א סי' תרצ"ו ס"ב, מספר-חסידים סי' תשי"ג ומהרי"ל הלכות פורים (מהדורת מכון ירושלים עמ' תלב). גשר-החיים ח"א עמ' רכה. רסא.

61) לוח כולל-חב"ד, משר"ע סי' תרצ"ד ורמ"א סו"ס תרצ"ה.

62) ישעיהו נז, טו. רמב"ם פ"ב מהל' מגילה ה"י"ז.

63) ספר-המנהגים שם. הרבי היה נוהג לשלוח בכל שנה לכהן, לוי וישראל קבועים. המשלוח הכיל: אוזן-המן ממולא פרג, פרי ובקבוק יי"ש - הרה"ח ר"ל גרונר, 'התקשרות' שם.

64) ראה שדיחמד 'אסיפת דינים - מערכת פורים' סוס"ו, מובא בלקוטי-שיחות כרך ל"ג עמ' 118 ועוד, וכן באחרונים. אך א"צ כדן שליחות ממש, וכמובא בסה"ש תשמ"ח ח"א עמ' 302 ולהלן, שמנהג ישראל לשלוח מנות ע"י התינוקות. וראה גם 'אוצר' עמ' עדר.

65) וכן שולחים על-ידיהם משלוח מנות, ספר-השיחות תשמ"ח ח"א שם. ובמיוחד מתנות-לאביונים, ראה בס' קדושת-לוי, קדושה שנייה.

66) 'התועדויות' תשמ"ז ח"ב עמ' 561.

67) כמובא בשו"ע, רמ"א או"ח סו"ס תרצ"ו, שבשביל מנהג זה התירו כמה עניינים - 'התועדויות' תשמ"מ ח"ב עמ' 1239, ועוד. ע"ד הצגות לבנות בפורים - ראה היכל-מנחם כרך ב עמ' קמה.

בלקוטי-שיחות כרך ל"א עמ' 279 עורר הרבי על כך שאין מהראוי לשחק את תפקיד 'המן', ובוודאי שלא בהתלהבות.

68) שיחת ש"פ תרומה, ו' אדר תשמ"מ.

69) 'התועדויות' תשמ"ח ח"ב עמ' 484.

70) ספר-המנהגים שם, ולוח כולל-חב"ד, משר"ע או"ח תרצ"ה

הגזרה הידועה אודות ההגבלה בשתיית משקה - בתוקפה עומדת (לכאורה) גם בפורים⁷⁹. אבל היו פעמים שכ"ק אדמו"ר ביקש בהתוועדות דפורים או דשבת-קודש שלאחריו⁸⁰, שעל-כל-פנים אחד המסובים יקיים 'עד דלא ידע' כפשוטו ו'יוציא' בזה ידי חובה את כל הציבור⁸¹.

"יש להרעיש ולפרסם בכל מקום ומקום, הן בחוץ לארץ והן (ועל-אחת-כמה-זכמה) בארצנו הקדושה, על דבר ההשתדלות שכל ענייני הפורים יהיו באופן ד'ברוב עם הדרת מלך'... בנוגע ל'משתה ושמחה' - אף שכל אחד ואחד חוגג סעודת פורים בביתו, עם בני משפחתו... הרי יכולים להוסיף בשמחת פורים 'ברוב עם' לאחר הסעודה בביתו עם בני משפחתו"⁸².

בבית-חיינו, לאחר הסעודה של כל אחד בביתו, מתוועדים שוב בלילה, מכיוון שגם ב'עד דלא ידע' יש דרגות זו למעלה מזו, ויש להתייגע כדי להגיע ל'לא ידע' באופן נעלה יותר⁸³.

מנהג האדמו"ר - "מאמר דא"ח בתוך הסעודה"⁸⁴. "פורים-תורה" איננו עניין של ליצנות ח"ו כטעות העולם, אלא שבמקום לדייק ולהתייגע על עומקם של דברים, מתעכבים על עניין שטחי יותר, עניין הקשור ומביא לידי הוספה בשמחה, אבל בכל אופן הרי זה עניין של "תורה", ככל ענייני התורה⁸⁵.

בהתוועדות פורים, נהג הרבי לעשות מגבית עבור 'קופת רבינו'⁸⁶.

לקראת סיום ההתוועדות נהג כ"ק אדמו"ר להזכיר אודות ההכנות למבצע פסח, כולל לדאוג למעות-

יש להתחיל את הסעודה ביום⁷¹ [ועל-כל-פנים יש לאכול כזית לפני השקיעה]. ואם נמשכה בלילה, מכיוון שהתחילו ביום, אומרים 'על הניסים' בברכת המזון⁷².

גם בני ירושלים צריכים להרבות היום קצת במשתה ושמחה⁷³.

"טוב לעסוק מעט בתורה קודם הסעודה"⁷⁴, רק מעט - כדי שלא יימשך בלימודו וישכח לקיים מצוות סעודת פורים⁷⁵.

"שמחת פורים גדולה הרבה משמחת יום-טוב"⁷⁶. נוהגים לאכול 'קרעפקין' (=כיסונים ממולאים בבשר) בסעודת פורים⁷⁷.

"בנוגע להתוועדויות במשך המעתי-לעת דפורים, מתוך שמחה באופן ד'עד דלא ידע', אבל עם הגבלות כו', ובפרט בנוגע לתלמידים, ועל-דרך זה בנוגע לכל בני-ישראל, כמדובר כמה פעמים שצריך להיות על-פי ההגבלות דתורת החסידות, ואין צורך להאריך בזה, כיוון שהדברים ידועים ומפורסמים, וגם ברפוס"⁷⁸.

ס"ב בהג"ה.

בספר-המנהגים שם הביא סתירה בדעת אדמוה"ו אם יש חיוב לאכול פת בפורים, עיי"ש.

(71) הרמ"א שם כ' שרוב הסעודה צ"ל ביום, אבל אצל רבותינו הסעודה רק התחילה ביום, ועיקר ההתוועדות היה בליל ט"ו - שיחת פורים תשי"ט, תורת מנחם חכ"ה עמ' 138.

(72) לוח כולל-חב"ב, ע"פ שו"ע אדמוה"ו ס"י קפח סעיף יז.

(73) רמ"א שם. וראה הערת הגהמ"ח שו"ת מנחת-יצחק ע"ז בלוח דבר בעתו.

(74) רמ"א שם.

(75) 'שערי-המועדים - פורים' סי' י.

(76) תורה-אור צח,א. ספר-המנהגים שם ובעמ' 38, וש"נ. ועד"ז באג"ק ח"כ עמ' קסז.

ב'התוועדויות' תשמ"ט ח"ב עמ' 454, 391, תש"נ ח"א עמ' 135 ובכ"מ איתא שאין בפורים את ה'שותרים' שצ"ל ביו"ט כדי למנוע היפך הקדושה כנפסק ברמב"ם וטושו"ע, כיוון שישנה ההבטחה שבוודאי לא יהיה מזה עניין בלתי-רצוי. מאידך, ב'התוועדויות' תשד"מ ח"ב עמ' 1180 מזרז לשלול לגמרי בפורים ענייני ד' כתות שאינן מקבלין פני שכניה, שסימנן חשמל [חנפים, שקרנים, מספרי-לשון-הרע, לצים]

(77) ראה ספר-המנהגים עמ' 58 בהערה, 'אוצר' עמ' רעז.

(78) 'התוועדויות' תש"נ ח"ב עמ' 372. אמנם היו פעמים שהורה הרבי לקיים 'עד-לא-ידע' כפשוטו [אך ביחס לבחורים היתה הסתייגות מכך גם לפני ה'גוירה', ראה 'התוועדויות' תשי"ב ח"ב עמ' 45, וכמובן לאחריה גם כשהורה כנ"ל, כגון בפורים תשל"א] וה'גוירה' הידועה להגבלה ב'משקה' נדחתה על-ידו לאותה שעה. וכנראה לזה הכוונה בשיחת ש"פ שמיני תשמ"א

(הקטע השייך לזה נעתק גם בס' 'אשכילה בדרך תמים' עמ' 181). וראה 'אוצר' עמ' רצ, ובכרך אלולית-שרי עמ' שסט-שע בקשר לשמחת-תורה.

(79) **מפורש** בכ"מ, ומהם במענה ב'חידות' שנדפס בס' היכל-מנחם כרך ג עמ' רנח. אבל ראה המובא במדור 'ניצוצי רבי' שבגיליון רנא.

(80) כגון 'התוועדויות' תשמ"ה ח"ג עמ' 1478.

(81) ראה 'התוועדויות' תשמ"ב ח"ב עמ' 975, והסבר בעמ' 980.

(82) ספר השיחות תשמ"ט כרך א, עמ' 335.

(83) 'התוועדויות' תשמ"ה ח"ג עמ' 1420 ואילך. בספר-השיחות תש"נ ח"א עמ' 351 הציע הרבי לערוך ג' התוועדויות בקשר לימי הפורים, כדי שיהיו באופן של 'חזקה', עיי"ש.

(84) ספר המנהגים.

(85) 'התוועדויות' תשמ"ה שם עמ' 1426.

(86) ספר-המנהגים שם, וראה ב'אוצר' עמ' רעט-רפג.

חייטין, מזון ולבוש, כיוון שמיום הפורים עצמו מתחילים "שלושים יום לפני החג"⁸⁷.
נוהגים לנגן 'הָאָפּ קָאָזאָק'⁸⁸.

יום שני,

ט"ו באדר, שושן פורים

בירושלים עיה"ק הוא יום פורים, ונוהג כאמור אתמול בערי הפרוות.
בעיר חיפה קוראים את המגילה גם בט"ו, כי היא ספק מוקפת חומה⁸⁹.

בערי הפרוות: אין אומרים תחנון ואסורים בהספר וכתענית. מרכים קצת במשתה ושמחה⁹⁰.

בערי הפרוות (ומחר גם בירושלים) יש להוסיף היום בשמחה רבה מזו של יום הפורים עצמו; ביום ט"ו - שמחה גדולה יותר, וכן בכל יום ויום מימי החודש, עד שביום האחרון דחודש אדר צריכה להיות שמחה מופלגת ביותר⁹¹.

87) שו"ע אדמוה"ז סי' תכט ס"א. ראה 'התועדויות' תשמ"ב ח"ב עמ' 977, תשד"מ ח"ב עמ' 1280, תשמ"ח ח"ב עמ' 303, תנש"א ח"ב עמ' 339 ועמ' 399, ועוד.

88) ספר-הניגונים, ניגון כד - שיחת פורים תשל"ב. לפעמים נזכר פורים בין הזמנים שבהם ניגנו את ניגון 'ארבע הבבות' של אדמוה"ז (שם, ניגון א). הרבי ציווה בקביעות לנגנו לקראת סיום התועדויות הפורים, ואחריו 'ניע זשוריצל'. פעמים שציווה לנגן גם 'קול ביער' (שם, ניגון כג) - 'אוצר' עמ' רצב"ג.

89) לקוטי-שיחות כרך כ"ט עמ' 423.

90) לוח כולל-חב"ד, ע"פ שו"ע סי' תרצ"ו ס"ג, רמ"א סי' תרצ"ה ס"ב. אך בשיחות-קודש תשכ"ז ח"א עמ' 482 איתא, שכיוון שצ"ל לפנים משרות הדין, צריך שתהיה הרבה שמחה, עיי"ש.

91) לקוטי-שיחות כרך ג עמ' 1274. ומבאר: אף שבנוגע לקריאת המגילה אמרו שאינה נקראת אלא עד ט"ו בחודש, אבל הציווי "מרבין בשמחה" נוגע לכל ימי החודש, וכלשון חז"ל "משנכנס

גם לאחר ימי הפורים שייך לעורר על 'מבצע פורים', מפני שתכליתם של ימי הפורים היא שההתעוררות של "קיימו מה שקיבלו כבר" תבוא לידי ביטוי גם אחר-כך, ואז מתחיל מבצע פורים האמיתי⁹². ופעם אמר הרבי סיבה אחרת, לסייע לאלה שנוקקו ללוות כדי שיוכלו לחוג את הפורים כהלכתו - לפרוע את חובותיהם, וגם זה חלק מ'מבצע פורים'⁹³.

בימים שאחרי פורים השמחה גדולה יותר, בגלל שבהם ניתוסף גם עניין הגאולה "מסמך גאולה לגאולה", גאולת פורים לגאולת פסח⁹⁴.

יום שישי

י"ט באדר

בקריאת שמו"ת אומרים, לאחר סיום הפרשה, את שתי ההפטרות: דפרשת השבוע, שמניי: "ויוסף עוד דוד... וילך כל העם איש לביתו" (שמואל-ב ו, א"יט)⁹⁵, ודפרשת פרה: "ויהי דבר ה'... אני ה' דיברתי ועשיתי" (יחזקאל לו, טז"ו)⁹⁶. למנהג רבותינו אומרים היום רק את ההפטרה דפרשת השבוע, ומחר לפני תפילת שחרית קוראים שוב שמו"ת מ'שביעי' עד גמירא, ואת ההפטרה דפרשת פרה.

אדר", וכמו שנאמר: "והחודש אשר נהפך להם". ואם כן... כאשר השמחה היא באותה המידה שבימים הקודמים, בלי הוספה וריבוי, אינה שלמות השמחה, כיוון שנתיישנה (שלכן לברכת חתנים צריך בכל פעם 'פנים חדשות').

92) 'אוצר' עמ' רפו, מסיים שיחות פורים תשד"מ ותשמ"ה, ומשיחת ש"פ פרה תשמ"ה.

93) שם, משיחת פורים תשמ"ו.

94) שיחת ש"פ פרה תשל"א.

95) ספר המנהגים עמ' 33.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש